

[H. P. Johansen.]

sentlig Forhøjelse; den har været gjort op til saadan noget som 150 pCt. Men det bør ogsaa i denne Forbindelse nævnes, at Lovforslaget stiller Krav til de frie Skoler, Krav, der øger deres Udgifter baade med Hensyn til Lærerløn og med Hensyn til nye Fag.

Som bekendt har der i Folketinget været forskellige Meninger om de foreslaaede Tilskud, og jeg vil gerne herom sige, at det er jo ikke noget nyt, at der er delte Meninger om, i hvor høj Grad det offentlige, Staten og Kommunerne, skal støtte de frie Skoler. Tværtimod er det et Spørgsmaal, som meget ofte har været drøftet, og det er blevet hævdet i visse Kredse og hævdes den Dag i Dag, at det eneste virkeligt frisindede, det eneste helt retfærdige vilde være de saakaldte flydende Skolepenge, hvilket altsaa vil sige, at Hjemmet hvert Aar har Ret til et Beløb pr. Barn, der svarer til, hvad Barnets Undervisning normalt koster, og saa bliver det Hjemmets Sag at sørge for Barnets Undervisning.

Det er det ene Yderstandpunkt. Det andet Yderstandpunkt, som man ogsaa møder, er dette, at man siger omtrent som saa: Vi gør den offentlige Skole saa god, at vore Børn kan være tjent med at søge den, men hvis Forældrene ikke ønsker at sende deres Børn i denne Skole, maa de selv afholde Udgifterne.

Det er imidlertid en Kendsgerning, at det altovervejende Flertal her i Landet er gaaet Middelvejen, det vil sige gaaet med til at yde nogen Støtte til de frie Skoler. Spørgsmaalet bliver saa blot: Hvor stort skal dette Tilskud være? Hvilken Procent af Udgifterne skal det offentlige overtage?

Naar Lovgivningsmagten skal fastsætte sin Støtte til de frie Skoler, er der jo — det erkender man fra alle Sider — mere end eet Hensyn at tage. Der er Hensynet til de frie Skoler, der er Hensynet til den offentlige Skole, og der er Hensynet til Skatteyderne. Her vil jeg gerne anerkende, at disse forskellige Hensyn er særdeles godt og klart belyst i de Bemærkninger, der følger med Lovforslaget. Jeg tænker her især paa Bemærkningerne til Lovforslagets § 8. Man kan vistnok gaa ud fra, at det i nogen Grad er den højtærede Ministers Synspunkter, der her har fundet Udtryk.

Jeg vil gerne tillade mig lige at strejfe et Par af de Synspunkter, der fremføres i Bemærkningerne til § 8. For det første tales der om en kunstig Vækst af Friskolen. Det siges, at man kun kan forhindre en saadan kunstig Vækst ved at kræve et Offer af de Forældre, der sender deres Børn i den frie

Skole. Senere forstærkes dette Udtryk lidt, idet der siges: et ikke helt uvæsentligt Offer. For det andet peges der paa, at en Friskole i en Kommune altid fører til en Splittelse af Kommunens Skolevæsen og eventuelt kan bevirke en ringere Klassesdeling i Kommuneskolen. For det tredje siges der, at man kan ikke fortænke en Kommune i, at den bliver misfornøjet, hvis den efter at have ofret en hel Del for at skabe et godt kommunalt Skolevæsen ser en større Del af Børnene vandre ud til en Friskole med rigeligt offentligt Tilskud, saa at Folkeskolens Lokaler kommer til at staa halvtomme.

Jeg forstaaer det saaledes, at den røde Traad, der gaar gennem disse Bemærkninger, er, at man skal undgaa en kunstig Vækst i Friskolen og undgaa en Splittelse i den offentlige Folkeskole, og jeg kan helt tiltræde denne Tankegang. Jeg har den Opfattelse, at den fælles offentlige Folkeskole, som vi kalder den, i By og paa Land har bragt vort Samfund meget store Goder i flere Henseender. Den har bl. a. bragt det Gode, at Børnene fra alle Hjem i Samfundet, Børnene fra Baggaardene og Børnene fra de velhavende Hjem, færdes sammen og undervises sammen og derved lærer at kende og respektere hinanden. Med andre Ord, den offentlige Skole har bidraget meget stærkt til, at Klasseforskelle og Klassefølelse hos den opvoksende Slægt er blevet modarbejdet, og det er utvivlsomt af meget stor Værdi for et Samfund, af endnu større Værdi end det at faa lidt flere Skoler. Jeg ved ikke, om jeg tager fejl, men mon det alligevel ikke er saaledes, at der her er et Forhold, som Friskolens Venner ofte overser eller undervurderer, naar de bedømmer den offentlige Skole? Jeg synes undertiden, det er saaledes, og jeg tror, det vilde være et stort Tilbageskridt, hvis der virkelig skete en større Splittelse i den offentlige danske Folkeskole.

Naar jeg nu har sagt dette, vil jeg gerne tilføje, at jeg mener, at ogsaa den frie Skole har haft væsentlig Betydning og den Dag i Dag har det. Ellers vilde det jo ganske simpelt være urimeligt at stemme for disse Milliontilskud til denne Skoleform. Jeg mener ogsaa, at der kan opstaa saadanne Forhold ved en enkelt offentlig Skole, at en Kreds af Forældre med Grund kan sige, at det strider mod deres Overbevisning at sende deres Børn derhen. Jeg mener ganske vist, at det er uhyre sjældent, der kommer saadanne Brydninger, men det kan ske, der er jo Eksempler paa det, og saa maa der ogsaa i et frit og demokratisk Samfund være Aandsfrihed paa dette Omraade, det